

Sprawozdanie ze spotkania Zespołu ds. Logopedii jako Nauki i Kształcenia Logopedów

w dniu 04. 03. 2024 r.

1. Zaopiniowanie projektu ustawy odnośnie wykonywania zawodu logopedy (czynności jakie wykonuje logopeda) oraz definicji wyrobu logopedycznego.

W jednogłośnie przyjętym głosowaniu na TAK przyjęto zamieszczoną poniżej propozycję zapisów:

I. WYKONYWANIE ZAWODU LOGOPEDY

1. Wykonywanie zawodu logopedy polega na udzielaniu świadczeń (usług) logopedycznych, w szczególności na:

- a) samodzielnym diagnozowaniem logopedycznym podopiecznego/ pacjenta w zakresie wszystkich zaburzeń i zakażeń mowy i języka, w tym wynikających z uszkodzeń lub dysfunkcji układu nerwowego, jak również diagnozowaniu logopedycznym w zakresie wszystkich aspektów komunikacji werbalnej, wspomagającej i alternatywnej oraz wszystkich funkcji biologicznych związanych z mową, w szczególności takich jak: słyszenie, fonacja, oddychanie, ssanie, gryzienie, żucie, połykanie;
- b) kwalifikowaniu do terapii logopedycznej, planowaniu takiej terapii oraz jej prowadzeniu w zakresie wyznaczonym logopedyczną diagnozą podopiecznego/ pacjenta;
- c) monitorowaniu i ocenianiu skuteczności realizowanej terapii logopedycznej;
- d) prowadzeniu dokumentacji w zakresie logopedycznego postępowania diagnostycznego i terapeutycznego;
- e) dobieraniu do potrzeb podopiecznego/ pacjenta wyrobów logopedycznych niezbędnych w terapii logopedycznej, wydawaniu zleceń na tego rodzaju wyroby oraz nauczaniu podopiecznych/ pacjentów posługiwania się tymi wyrobami;
- f) zlecaniu konsultacji i diagnoz niezbędnych w terapii logopedycznej u innych specjalistów, w tym: lekarzy, lekarzy dentyków, psychologów, fizjoterapeutów;
- g) współpracy diagnostyczno-terapeutycznej w ramach interdyscyplinarnych zespołów specjalistów w placówkach opieki zdrowotnej, placówkach oświatowych i innych;
- h) zalecaniu zabiegów medycznych niezbędnych w terapii logopedycznej u lekarzy i lekarzy dentyków;
- i) wydawaniu opinii dotyczących stanu podopiecznego/ pacjenta poddawanego terapii logopedycznej (w zakresie jego możliwości i ograniczeń w komunikacji z użyciem języka mówionego, pisanego lub innych jego form) oraz przebiegu tej terapii;
- j) uczestniczeniu w pracach zespołów orzekających, które działają w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, zespołach do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz innych instytucjach publicznych przy opracowywaniu opinii i orzeczeń;
- k) ocenianiu stanu rozwoju mowy i języka w tzw. bilansach zdrowia dziecka;
- l) opracowywaniu i prowadzeniu programów profilaktyki logopedycznej i promocji zdrowia w zakresie prawidłowej i skutecznej komunikacji werbalnej oraz w posługiwaniu się językiem w mowie oraz w piśmie (w zakresie czytania i pisanie);
- m) kształtowaniu i doskonaleniu kompetencji komunikacyjnych i językowych oraz kształceniu w zakresie emisji i higieny głosu u osób bez zaburzeń i zakażeń mowy i języka.

2. Za wykonywanie zawodu logopedy uważa się również:

- a) nauczanie zawodu logopedy oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego logopedów;
- b) prowadzenie prac naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych w zakresie logopedii;
- c) kierowanie i zarządzanie zespołami logopedów w placówkach ochrony zdrowia;

- d) zatrudnienie na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń logopedycznych;
 - e) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu zawodowego logopedów lub wykonywanie pracy na rzecz tego samorządu w zakresie realizacji jego zadań.
- 3. Świadczenie usług logopedycznych w zakresie diagnozy, terapii i profilaktyki obejmuje wszystkie zewnętrzne i wewnętrzne zaburzenia i zakłócenia komunikacji, języka i/lub mowy oraz czytania i pisanie, w tym:**
- a) zaburzenia obwodowe niezależne od przyczyn mózgowych;
 - b) zaburzenia powstałe w wyniku dysfunkcji lub uszkodzeń struktur korowych i/lub podkorowych ośrodkowego układu nerwowego oraz związane z dysfunkcjami lub uszkodzeniami obwodowego układu nerwowego;
 - c) zaburzenia związane z nieprawidłową budową anatomiczną narządów mowy oraz z nieprawidłowościami w funkcjonowaniu narządów mowy niezależnie od przyczyny ich powstania;
 - d) zaburzenia związane z niepełnosprawnościami, w tym niepełnosprawnością intelektualną, słuchową, wzrokową i innymi niepełnosprawnościami, w tym sprzężonymi;
 - e) zaburzenia związane z nieprawidłowościami w zakresie funkcji biologicznych, w szczególności takich jak: fonacja, słyszenie, oddychanie, ssanie, gryzienie, żucie, połykanie;
 - f) zaburzenia związane z zaburzeniami neuropsychiatrycznymi, w tym występującymi w chorobach i zespołach otępiennych.
- 4. Określone w ustępie powyżej nieprawidłowości obejmują w szczególności zaburzenia:**
- a) funkcji odbioru i rozumienia wypowiedzi mówionych, pisanych lub innych ich form obejmujących komunikację wspomagającą i alternatywną oraz język migowy;
 - b) funkcji budowania i realizowania wypowiedzi mówionych, pisanych lub innych ich form obejmujących komunikację wspomagającą i alternatywną oraz język migowy;
 - c) funkcji integracyjnych języka mówionego, pisanego lub innych jego form;
 - d) funkcji słuchowych oraz percepcji słuchowej;
 - e) funkcji związanych z wytwarzaniem i jakością głosu w mowie i śpiewie;
 - f) funkcji dotyczących poprawności prozodii mowy;
 - g) w budowie i funkcjonowaniu strefy ustno-twarzowej.
- 5. Świadczenie usług logopedycznych obejmuje również:**
- a) diagnozę i terapię pacjentów z zaburzeniami mowy i języka o podłożu neurologicznym, somatycznym, metabolicznym, w szczególności takimi jak: afazja, pragnozja, dyzartria, apraksja mowy, opóźniony i zaburzony rozwój mowy;
 - b) diagnozę i terapię pacjentów z zaburzeniami fazy ustno-gardłowej połykania;
 - c) diagnozę i terapię pacjentów z rozszczepem wargi i/lub podniebienia;
 - d) diagnoza i terapia osób niesłyszących, niedosłyszących, niewidzących, niedowidzących oraz z równoczesną niepełnosprawnością słuchowo-wzrokową;
 - e) naukę komunikacji alternatywnej i wspomagającej;
 - f) kształtowanie komunikacji, języka i/lub mowy osób ze schorzeniami nowotworowymi w obrębie mózgo- i twarzoczaszki oraz gardła i przełyku;
 - g) terapię pacjentów po zabiegu tracheotomii;
 - h) diagnozę i terapię pacjentów z zaburzeniami głosu, w tym pacjentów po całkowitym usunięciu krtani;
 - i) trening afirmacyjny głosu i komunikacji, umożliwiający dopasowanie brzmienia głosu do odczuwanej tożsamości płciowej;
 - j) diagnozę i terapię odruchów wpływających na rozwój mowy;
 - k) diagnozę i terapię pacjentów z zaburzeniami karmienia;
 - l) diagnozę i terapię zaburzeń oddychania, ssania, gryzienia, żucia i połykania;
 - m) masaż logopedyczny oraz terapię manualną i kinezjotaping kompleksu ustno-twarzowego;

- n) wczesne oddziaływanie logopedyczne u dzieci zagrożonych niepełnosprawnością lub z niepełnosprawnością od urodzenia do podjęcia edukacji szkolnej;
- o) diagnozę i terapię trudności w czytaniu, pisaniu i liczeniu;
- p) wspieranie rozwoju języka, mowy i komunikacji dziecka;
- q) promowanie postaw i zachowań sprzyjających prawidłowemu rozwojowi języka, mowy i komunikacji dziecka w okresie pre-, peri- i postnatalnym;
- r) kształtowanie wzorcowej dykcji i emisji głosu;
- s) minimalizowanie problemów w zakresie mowy i języka u osób w okresie późnej dorosłości, starzejących się fizjologicznie i/lub z towarzyszącymi starzeniu się problemami zdrowotnymi;
- t) promowanie postaw i zachowań sprzyjających jak najdłuższemu zachowaniu pełni kompetencji i sprawności w zakresie mowy i języka u osób dorosłych, w szczególności u osób w okresie późnej dorosłości, starzejących się fizjologicznie lub z towarzyszącymi zjawiskami wynikającymi ze zmian chorobowych, w tym neurodegeneracyjnych.

6. Usługi logopedyczne można świadczyć na rzecz:

- a. osób fizycznych;
- b. osób prawnych;
- c. jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.

7. Podjęcie usług logopedycznych następuje za zgodą podopiecznego/ pacjenta lub grupy osób podopiecznych/ pacjentów stanowiących podmiot diagnozowania i oddziaływania logopedycznego, a w wypadku podopiecznego/ pacjenta nieletniego lub niezdolnego do realizacji czynności prawnych – za zgodą opiekuna prawnego.

8. Logopeda poinformuje podopiecznego/ pacjenta, a w wypadku podopiecznego/ pacjenta nieletniego lub niezdolnego do realizacji czynności prawnych jego opiekuna prawnego o celu postępowania logopedycznego, jego przebiegu, wynikach i sposobie ich udostępniania.

9. Logopeda uzyskuje akceptację planowanych czynności od podopiecznego/ pacjenta, a w wypadku podopiecznego/ pacjenta nieletniego lub niezdolnego do realizacji czynności prawnych od opiekuna prawnego.

10. Jeżeli wyniki diagnozy logopedycznej mają służyć nie tylko do informacji podopiecznego/ pacjenta, stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych.

11. Logopeda ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z podopiecznym/ pacjentem, uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu.

12. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie.

13. Przepisu powyższego nie stosuje się, gdy:

- a) poważnie jest zagrożone zdrowie, życie podopiecznego/ pacjenta lub innych osób;
- b) tak stanowią ustawy.

14. Osoba, która świadczy usługi logopedyczne, nie mając prawa wykonywania zawodu logopedy, podlega karze grzywny i/lub karze ograniczenia wolności.

15. Jeżeli sprawca czynu określonego w ustępie powyżej działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podlega karze grzywny i/lub karze ograniczenia wolności.

16. Kto bez wymaganych uprawnień posługuje się tytułem zawodowym logopedy, podlega karze grzywny.

17. Kto dopuszcza do udzielania świadczeń z zakresu logopedii osobę nieposiadającą prawa wykonywania zawodu wymaganego do udzielania tych świadczeń, podlega karze ograniczenia wolności i/lub karze grzywny.

18. Postępowanie w sprawach o czyny określone w ustępach powyżej toczy się według przepisów Ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

II. DEFINICJA WYROBU LOGOPEDYCZNEGO

Przez wyrób logopedyczny rozumie się każde narzędzie, przyrząd, sprzęt, urządzenie, system, technologię, oprogramowanie, materiał lub inny produkt, który jest stosowany samodzielnie lub w połączeniu u podopiecznych/ pacjentów w celu: diagnozowania i monitorowania rozwoju, zaburzeń i zakłóceń komunikacji, języka i/lub mowy, prowadzenia terapii tych zaburzeń i zakłóceń, zapobiegania im albo kompensowania ich skutków, jak również w celu utrzymania lub poprawy możliwości funkcjonalnych podopiecznych/ pacjentów w zakresie komunikacji, języka i/lub mowy.

Wyrób logopedyczny może stać się wyrobem medycznym po spełnieniu wszystkich odnoszących się do tego rodzaju wyrobów wymagań formalno-prawnych określonych w innych przepisach (tj. w Ustawie z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych oraz wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi).